

Сюзан БЕНЗ,

стипендіат Програми наукових обмінів ім. Фулбрайта

Веб-послуги та електронні зібрання Бруклінської публічної бібліотеки

У статті висвітлено досвід створення електронних зібрань та надання веб-послуг на прикладі останніх проектів, виконаних у Бруклінській публічній бібліотеці Нью-Йорка, США.

К л ю ч о в і с л о в а: Бруклінська публічна бібліотека, веб-послуги, електронні зібрання, веб-сайт, поцифрування.

Вступ

Бруклінська публічна бібліотека (БПБ) – це окрема, незалежна від Нью-Йоркської публічної бібліотеки, система бібліотек, хоча, звичайно, обидві системи співпрацюють, так само як і з Публічною бібліотекою Квінса. Всі три бібліотеки разом з їх філіями складають бібліотечну систему Нью-Йорка. БПБ є потужною установою, що складається з 60 бібліотек (з них – 58 філій, а також Бізнесова бібліотека та Головна центральна бібліотека). Головна бібліотека включає дитяче крило, Молодіжне «горище» (з великою кількістю комп'ютерів для підлітків), видання багатьма мовами світу, книги з природничих та точних наук, з історії, літератури, релігії. До її складу входить також Інформаційний центр з освіти та розвитку кар'єри. Щоб уявити розміри бібліотеки, достатньо відзначити, що в ній працює близько 1000 співробітників, покликаних обслуговувати приблизно 2,5 мільйони мешканців Брукліна.

Веб-послуги

Як менеджеру і бібліотекарю мені довелося працювати в групі веб-послуг, що міститься в центральному корпусі. Оскільки команда наша була невеликою, нам час від часу допомагали студенти-стажери, яким така допомога зараховувалася як навчальний кредит. Група налічувала шість штатних працівників, відповідальних за проект та його розвиток. На перший погляд важко зрозуміти, яким чином у такій потужній установі, як Бруклінська публічна бібліотека, вся робота з відбору документів для поцифрування, створення та підтримання електронної бібліотеки може ефективно провадитися такою незначною групою людей. Але для того, щоб веб-сайт відображав всю бібліотеку, наша група тісно співпрацювала з мережевими адміністраторами Відділу інформаційних технологій, адміністрацією бібліотеки, а

також з бібліотекарями всіх відділів та філій. Веб-група також підтримує внутрішню інформаційну мережу – інтранет.

У минулому траплялися непорозуміння щодо того, який відділ має відповідати за наповнення веб-сайту. Часто порушувалося питання: чи вважати веб-сайт публікацією, а це відносило його до сфери відповідальності відділу маркетингу та масової роботи, чи веб-сайт є функцією технології, і тоді ним має керувати відділ інформаційних технологій.

Першим необхідним кроком стала зміна філософських підходів, а саме: проведення диференціації між аспектами створення і управління веб-сайтом. Було вирішено, що інформаційне наповнення сайту (вміст), його представлення й інфраструктура – всі необхідні аспекти – мають бути сферою відповідальності різних відділів. При цьому визначено, що відповідальність за вміст веб-сайту несуть бібліотекарі та фахівці з окремих галузей знань, а представлення цього вмісту – сфера відповідальності веб-відділу та/або постачальників веб-ресурсів. Під представленням мається на увазі проектування, створення та технічне підтримання веб-сторінок. Було також вирішено, що інфраструктура (мережа і обслуговування серверу) є сферою відповідальності відділу інформаційних технологій (ІТ) або постачальників.

Важливо відзначити, що деякі веб-сторінки контролюються системою управління інформаційним вмістом. Бібліотекарі можуть додати своє власне інформаційне наповнення, а веб-команда схвалює цей вміст, і він негайно починає жити на сайті. Інші сторінки проектуються і розробляються веб-командою, але базуються на матеріалі, наданому бібліотекарями. Впровадження системи управління інформаційним вмістом справило позитивний вплив на розподіл праці. Бібліотекарі та фахівці з окремих галузей бібліотеки раптом одержали змогу оприлюднювати свою

інформацію без жодних проблем на веб-сайті БПБ. Щоб гарантувати послідовність і якість, провадилося багато занять зі штатом бібліотеки. Для того, щоб допомогти бібліотекарям, які готують матеріал для веб-сайту, автором також було підготовлено керівництво з розробки інформаційного наповнення і відбору веб-сайтів у мережі інтернет для включення до списку гіперпосилань.

Іншим важливим кроком стало створення робочих груп. Такі групи, куди входили бібліотекарі, збиралися разом для створення інформаційного ресурсу з певної теми або для спеціальної цільової аудиторії, надавали консультації та забезпечували експертизу. Працювали, наприклад, група, що готувала сторінки для дитячої та підліткової аудиторії, для літніх людей, група з імміграційної інформації. Показовий приклад – нещодавно створені послуги для користувачів старшого віку. Матеріал готувався групою бібліотекарів, безпосередньо пов'язаних з обслуговуванням літніх читачів, якою також були подані пропозиції до веб-команди про функціональність сайту і щодо розміру шрифтів у текстах. Після отримання матеріалів та порад веб-команда підготувала частину сайту, що пов'язана з обслуговуванням літніх людей.

Електронні зібрання

Дуже корисною і цікавою роботою стало поцифрування архівних зібрань БПБ. Вони зберігаються в історичному краєзнавчому відділі, який широко надає довідкові послуги, провадить освітню роботу, здійснює окремі програми та виставкову діяльність. За допомогою співробітників цього відділу ми працювали над перетворенням друкованих архівних зібрань в електронну форму таким чином, щоб вони могли бути розшукані і переглянуті на сайті. Ці документи включали: історичні газети, фотографії, карти, написані від руки листи та рукописи, рідкісні книги і образотворчі листівки. Проекти виконувалися в різний спосіб залежно від формату і цілей проекту. Наприклад, у деяких випадках сканування та/або перетворення тексту провадилося поза межами бібліотеки компанією-постачальником, а у деяких випадках – власним штатом.

Досвід підказує, що перед тим, як розпочинати проект з поцифрування, необхідно його ретельно продумати. Першим кроком у процесі мають стати відповіді на запитання: Чого ви хочете досягти? Чи є в цьому потреба? Хто фінансує? Поцифрування здійснюється для пропаганди і розкриття фонду чи для його збереження, а чи й те, й друге? Які співробітники і які відділи мають бути залучені? і Чи маєте ви підтримку вашої установи?

Необхідно також застерегти від того, щоб розглядати перетворення на електронну форму лише як засіб збереження документів, хоча в багатьох випадках це зменшує використання оригінального примірника. Головна користь від поцифрування – вдосконалення доступу.

Проекти поцифрування

Втілення в життя проекту поцифрування залежить від багатьох чинників. Щоб проілюструвати те, наскільки різноманітним може бути їх виконання, опишу лише два з них, виконанням яких автором довелося керувати у БПБ, фонди якої включають документи різних типів та видів. Один проект стосувався Фултонського зібрання торговельних листівок, що складалося з невеликої колекції ілюстрованих листівок, а інший – обширної історичної колекції щоденної газети «Brooklyn Daily Eagle». Обидва зібрання нині розміщені на сайті Бруклінської публічної бібліотеки.

Фултонське зібрання торговельних листівок складається з 245 листівок кінця XIX – початку XX століття і рекламок, виділених зі справ Бруклінського історичного бізнесового центру. Ці унікальні документи, об'єднані разом, ілюструють рекламну діяльність одного регіону протягом періоду, що охоплює 1880–1910 роки. Завдяки фінансуванню, що його надала Нью-Йоркська міська бібліотечна рада, колекція була поцифрована і представлена в мережі. Користувачі можуть виконувати пошук за допомогою ключового слова або переглядати за видом бізнесової діяльності, адресою чи ім'ям автора. Хоча це був невеликий проект, але він допоміг БПБ закласти основу і створити власну модель для майбутніх проектів поцифрування подібних невеликих, дискретних спеціальних колекцій. Подібний план і технологічний процес пізніше був використаний нами для того, щоб поцифрувати зібрання ілюстрованих обкладинок музичних творів.

Для опису метаданих використовувався стандарт Дублінське ядро (Dublin Core). Для підтримання цих метаданих було створено базу даних, використовуючи при цьому Microsoft Access через простоту його встановлення. Створення записів у стандарті Дублінського ядра було простим. Для контрольованого словника застосовувався тезаурус графічних матеріалів Бібліотеки Конгресу та Предметні рубрики Бібліотеки Конгресу. Кожному примірнику був присвоєний унікальний ідентифікаційний код. Синтаксис у межах цього ідентифікаційного коду дав нам змогу включати інформацію про зібрання, серію і примірник. Кожен створений електронний документ також одержав свій унікальний номер файлу. Ця інформація

також була додана до бази даних Access. Ми створили метадані для колекції перед зображенням таким чином, що записи елемента могли включати інструкції для співробітника проекту.

Поцифрування Фултонського зібрання торговельних листівок було зроблено повністю власним штатом. Листівки спочатку сканувалися з високою роздільною здатністю і створювалися tiff-файли. З них робилися зображення з нижчою роздільною здатністю, маленького розміру у форматі jpeg для відображення на екрані. Сканування виконувалися за допомогою планшетного сканера. Для регулювання (підгонки, вирівнювання) зображень і виготовлення похідних копій використовувалося програмне забезпечення Photoshop Adobe. Після сканування кожного примірника до бази даних вводилася адміністративна інформація. Таким чином, ми мали інформацію про всі документи, які переводилися в електронну форму, і якщо виникали проблеми, то можна було перевірити, хто сканував зображення і коли.

Після того, як описові і адміністративні метадані були готові, копія описових метаданих експортувалася до бази даних SQL, щоб використати для показу на сайті. Дані копіювалися до бази даних SQL, при цьому для запитів до бази даних про метадані використовувалася мова Java Server Pages scripting. Іншими словами, ми не використовували систему управління вмістом для підготовки веб-зображення; ми розробили свою власну просту систему, використовуючи базу даних SQL і JSP-програмування. Звісно, спроможність зробити подібне залежить від кваліфікації штату. Інші установи, які отримали подібне фінансування, поклалися на систему управління контентом.

Наші найбільші витрати стосувалися укомплектування штату і придбання обладнання. На щастя, одержаний грант покривав ці витрати. Вдалося придбати сканер Epson Expression 10000XL, якість зображення якого є вищою, аніж старих сканерів п'ятилітньої давності, які використовувалися перед тим. Проект успішно був виконаний також завдяки пакету програм Adobe Photoshop CS, Hometown та Dreamweaver.

«Brooklyn Daily Eagle» – зовсім інший за фінансуванням проект, адже він був великим і тому доволі дорогим. На щастя, бібліотека отримала щедре фінансування від федерального уряду на поцифрування та забезпечення доступу до 147 тис. сторінок газети. Газета була мікрофільмована у 1970-х роках, тому в електронну форму переводилися мікрофільмовані зображення, що є ефективнішим, ніж одержувати зображення з самої газети. При цьому конвертувалися не лише зобра-

ження, але й текст. Текстові файли створювалися із зображень за допомогою Оптичного розпізнавання символів (OCR). Одержані тексти надають змогу повнотекстового пошуку за ключовими словами. Доступ здійснюється через дату випуску газети, ключове слово або шляхом перегляду тематичних рубрик. Цифрові зображення та текст виготовлялися поза межами бібліотеки, оскільки бібліотекарі не мали ні досвіду, ні відповідного устаткування, щоб зробити все самотужки. Для підтримання системи було використано програмне забезпечення ActivePaper Archive виробництва Olive Software, Inc. Коли користувач обирає який-небудь номер газети, він бачить або повну сторінку, або просто викликає певну статтю чи ілюстрацію, щоб розглянути її у збільшеному вигляді у новому вікні. Знайдена стаття може бути надіслана електронною поштою або роздрукована. Користувач також може переглядати весь номер у форматі PDF.

Значення цього проекту було великим. Доказом цього є не лише високий ступінь використання, про що свідчила статистика сайту, але й те, що багато читачів контактували з бібліотекою, щоб висловити особисту подяку.

Дбаючи про тривале збереження цифрових зібрань, основні архівні tiff-файли, виготовлені при поцифруванні, були скопійовані на електронні носії (стрічки або архівний компакт-диск) та жорсткі диски. Окрім того, на регулярній основі за спеціальним графіком були зроблені резервні страхові копії всієї БПБ.

Ця коротенька стаття має на меті обмін досвідом у галузі мережевих послуг і цифрових зібрань. Наші рекомендації, можливо, не відповідають специфіці певної конкретної установи, але обмін інформацією на міжнародному рівні завжди корисний сторонам, що бажають співпрацювати.

Література

1. Benz S. Fulton Street Trade Card Collection Now Online // Metropolitan Archivist. – 2005. – Vol. 11. – No. 1.
2. Holland J., Benz S. Unanticipated Outcomes, a Large-scale digitization project offers surprising benefits // Library Journal. – 2004. – Vol. 129. – No. 13. – P. 30–31.
<http://www.libraryjournal.com/article/CA443919.html>

Інтернет-ресурси

1. Brooklyn Public Library's Digital Collections entry point: <http://www.brooklynpubliclibrary.org/digital/>
2. Brooklyn Public Library's Services to the Aging website: <http://www.brooklynpubliclibrary.org/seniors/>
3. Dublin Core Metadata Initiative: <http://dublincore.org/>
4. Dublin Core Schema: <http://dublincore.org/documents/dcmi-terms/>

(Переклад з англійської Н. Стрішенець)